

Verlagen & Mededelingen

1. Bij een Inbraak in het Kasteel van Sluis (1747). *****

Door de Vrede van Utrecht (1713) werd een einde gesteld aan de Spaanse Successieoorlog. Spanje staat de Zuiderlijke Nederlanden af aan Karel VI van Oostenrijk. Bij diens dood in 1740 eiste Lodewijk XV van Frankrijk de Zuiderlijke Nederlanden op van Maria-Theresia. In 1744 viel hij met zijn leger de Nederlanden binnen.

In 1747 voerde Lambrechts het bevel over Sluis met ± 1600 man. Hij nam geen maatregelen om Sluis te verdedigen tegen de aanrukkende Franse legermacht. Op 18 april begon de belegering bij het Kasteel. Zonder één schot te lossen, gaf de stad zich over op 22 april 1747 (1).

De dag daarop, zondag 23 april, zijn schepen Bouvin, luitenant Gijsen en Jacob Sombron naar het Kasteel gegaan en ze zagen dat het venster boven de grote trap was opengebrokren. Meubelen en huisraad van 't Kasteel waren eigendom van de Graaf van Nassau, de militaire goeverneur van Sluis. Daarom werd Jacob Bogaard, de rentmeester van de Graaf, verwittigd. En deze verzocht schepen Bouvin de gebouwen van het Kasteel binnen te gaan en de zaak te onderzoeken.

---

1. Deze alinea vinden wij bij dhr. Bukkens, in een handschrift dat wij hopen te publiceren in het eerstvolgende nummer van R.d.P.

's Anderendaags zijn dan naar 't Kasteel getrokken: de schepenen van Sluis Philip Bouvin en Cornelis Schansman, de griffier Mattheus de Jonge, Pieter de Backer onder-majoor van het garnizoen van Sluis en Jacob Bogaard de rentmeester.

Waren het Franse soldaten? of arme drommels van Sluis die waren binnengebroken? In alle geval, langs ingegooide ruiten zijn ze het gebouw binnengedrongen en hebben er lelijk huisgehouden: meubels kapotgeslagen, deuren ingestampt, beddegoed opengetrokken en de pluimen rondgestrooid. Ze hadden meegenomen wat hun dienstig was.

Door de onderzoekers werd een inventaris opgesteld van de nog aanwezige goederen. Maar rentmeester Bogaard moest bekennen dat hij geen inventaris bezat van wat er allemaal in huis was, zodat men niet precies kon nagaan wat er zoal gestolen was.

De hiernavolgende inventaris geeft ons een beeld van de meubilering en de gebruiksvoorwerpen van een 18e-eeuwse herenwoning in een verstekt steunpunt van een militair bevelhebber. Het blijkt dat een groot deel van de goederen waren opgeborgen in de "meubelkamer". In de opsomming van de inboedel worden maar enkele plaatsen vernoemd: het Kasteel van Sluis was veel groter dan het hier voorkomt. Opmerkelijk is de opslag van rogge op een zolder van het voorgebouw. Doch in een beschrijving van het Kasteel in 1722 door F. van Bommel, wordt er een rosmolen vermeld in een van de hoektorens.

Op de 6 mei zijn de Heren naar 't Kasteel teruggekeerd om "nader inspectie" te doen. En... er was opnieuw ingebroken: in de meubelkamer waren nu koffers opengebroken die de vorige keer nog gesloten waren, er waren ook 3 beste dekens en een koperen koffiekkan gestolen; in het officie-kamertje werd een koffiemolen vermist. Dat zijn weeral dingen die zowel de soldaten als de burgers konden gebruiken.

Roger Crois.

(zie bijlage die volgt)

Ingevolge de ordres van den Heer Commissaris Foullon hebben de onderschreven Philip Bouvin en Cornelis Schansman schepenen der stad Sluys, benevens den Griffier Mattheus De Jonge, sig begeven na het Casteel vande selve stad en aldaar, ten overstaan en assistentie van Pieter Backer onder-major van het hier leggende garnisoen, gedaan visitatie van de diefte aldaar gepleegt van het goet behoorende aan Sijn Excellentie den Heer Grave van Nassau (1), mitsgaders gemaakt een Inventaris van de goederen aldaar nog bevonden; waar bij nog present is geweest den Heer Jacob Bogaard rentmeester vanden selven Heer Grave van Nassau.

Gekomen sijnde op hetselve Casteel, in het inkomen aande regterhand op de trappen, hebben wij bevonden dat naast de groote Roode Deur twaalf ruijten waren gebrooken uijt een glase raam, ruijm genoeg dat daar een mensch door konde; dog niet bevonden dat aan die roode deur eenigsints was geforceert. Van dien trap weder beneden komende, is de deur naast het woonhuijs aande regterhand bevonden met force en geweld te sijn opengebrooken. Van daar gekomen sijnde op de soo genaamde meubelkamer, is daar niet bevonden dat aan de deuren of venters gebrooken was, maar heeft d'en Heer Bouvin en Jacob Sombron getuijgt dat sy gisteren voor de middag op het Casteel komende, eene vande vensters hebben vinden openstaan:

Drij toegespijkerde laden waarvan een wat geschonden, sesendertich stoelen soo bekleede als onbekteede, ses leger (2) stoeltjes, vijf stoelen met leere leuningn, veele stucken behoorende tot ledikan-ten; een spiegel met een verniste kant; een portrait in een goude lijst van agter gemerkt Albemarle V/V, ses groene en een rood sijde kussen, dry schermen, twaalf matrassen in soort, negen ronde hooftkussens, vijf platte hooftkussen en een lendekussentje, een bedt, negen beste deckens (dekens) cattoene en wolle, thien gemeene deckens; negen boeken in folio, sestien boeken in quarto, seven

---

1. Waarschijnlijk Willem Maurits Graaf van Nassau, Heer van Ouwkerk. 1743 opperbevelhebber van Republ. Leger; 1749 Gouverneur van Staats-Vlaanderen.

2. Lagere stoeltjes. Hier moeilijk spraak zijn van legerstoektjes.
kan

dito in octavo; seven gerridons (1), drij gesloten kisten; een gebrooke Engelse Tafel met sijn laden; een mande met vergulde ornamenten tot een ledikant, een sluijtmade met papieren waar van de oor is afgesneden en het sloth aan de overschot nog hangende; een open veltkoffertje, daarin twee tinne en vijf glase flessen en een marmijte; een opene vierkante kist met Tapisserijen van diversche soort; een opene vierkante kist met twee paar steevens (2), twee Engelse sadels en andere rommelinge; een sak met narretuijg (3); verscheyde glasen in soort tot het offitie; een geverwde theetafel; een boenhoute tafel met schuijfladen; twee spiegels met swarte lijsten, een kleermade met papieren, vijf ronde en een vierkante koopere ketel, een lange hamketel, een becken en decksel, drij castrollen en verder koper keukengoet, een koopere koffiekkan, twee tinne waterpotten, een gebooge decksel en agt tinne borden, negen tinne decksels, eenige tinne kaarse-vormen, verscheyde koopere kroonarmen, vijf spiegelblakers; verder nog een party rommelinge.

In de kamer daarnaast aan: een ledikant met syn behalgsel, twee ledige kassen, een spiegel, een tafel.

Benden in de keuken bevonden: verscheijde stukken van het Engels cabinet hier voren gemelt dat aldaar met gewelt in stucken is geslagen.

In een kamertje agter de groote saal: gevonden dat met gewelt vierentwintich ruijten syn uijtgeslagen, en daar in bevonden een groote kopere veltketel, dry ysere braatpannen, een tafel en schrage, twee vuurijzers (4), een houte mortier, vijf steene pullen, dry ysere confooren (5), twee standers van een braadspit, nog een dwarsijser.

In de groote saal: de tappisserijen, een spiegel, vijf portraitten.

In de kamer daarnaast: een Engels behangsel, een spiegel, een pourtrait.

-
1. Gerridons: voor guéridon = pronktafeltje op één poot.
  2. Stevens zijn hoge rijlaarzen; hier waarsch. voor militaire ruiters.
  3. Narretuijg: tuig voor de narreslee d.i. de arreslede.
  4. IJzers die rechts en links in de haard liggen.
  5. Komfoor: vuurpot. (soms ook kooktoestel)

Int offitie kamertje: een koffiemolen.

Op de eerste bovenkamer: gevonden de deur in stuk geslagen met geweld, de kamer vol dons liggende dat uijt de bedden die daar gelegen hadden gehaaltis en de overkleeden daar van syn meedegenomen; een spiegel met een breede lijst.

Op de tweede bovenkamer: de tapijten.

Op de derde bovenkamer: een boenhoute tafel, een Engels cabinet (1) ten eenemaal in stucken geslagen en geruineert; een distileerstoof, een geraante van een ledikant, een poutrait.

Op de vierde bovenkamer: de tapijten, een hooge spiegel, agtien stoelen.

Op de solder van het voorgebouw legt veel velt equipagie (2) van de Graaf van Nassau, dag deselve geslooten is omdat daar rogge oplegt, syn die goederen niet konnen werden gespecifieert.

Nog is in het stal agter het oude gouvernement een ledige chaise (3) en tuigen, mede aan de Graaf van Nassau competerende.

En dewijl den Heer Bogaard verklaart dat hij nooit geen inventaris vande goederen gehad heeft, kan hij niet regt weten wat vande selve manqueert, alshoon genoegsaam blijkt, dat van die goederen gemist wert.

Aldus gedaan binnen Sluijs ter requisitie en presentie als vooren, desen XXIV april XVII^c sevenenveertich. (get) Philip Bouvin, Cornelis Schansman, Pr van Acker onder major,
als griffier Mattheus De Jonge.

o ° o

Op den sesden Mey 1747 is door de voornoemde Heren Commissarissen gedaan nader inspectie vande voorschreve goederen en aanwijs aan DH.N. Dronia en bevonden dat sedert den tijd van bovengemelde inventarisatie, wederom op de meubelkamer syn vermist drij beste deckens en een kopere koffiekant; verder dat bij de eerste inventarisatie eenige koffers geslooten gevonden synde, op heden openge-

1. Fijn bewerkt kastje met meerdere laden waarin juwelen en kostbaarheden werden bewaard.
2. Veldequipage: de uitrusting van een officier in tijd van oorlog. allerlei benodigdheden die de Graaf gebruikte als hij met zijn leger te velde lag.
3. Chaise: een sjees of lichte koets.

broken syn gevonden en de goederen verstrooyt door de kamer; verder vermist int offitie kamertje een koffiemolen. Synde verder gebleeken bij een briefje van den Heer Ghijsen Lieutenant int regiment van den Heer Rheede van Outshoorn, dat den selven op zondag 23 april met den Heer Bouvin op het casteel is geweest en gesien te hebben dat een vande vensters boven den trap, soo binnen als buiten, staande deselve met een reet open, soo als hier vooren folio één verso is geseyt. En is den Heer Bouvin door den Heer Jacob Bogaard ten dien tyde versogt na het Casteel te gaan sien, omdat hem berigt was dat de goederen vanden Heer Grave van Nassau gestoolen waren. (get.) Philip Bouvin Cornelis Schansman.

\$ \$ \$ \$ \$
 \$ \$
 \$

2. Sint-Guthago naar Mechelen.

*****

Zondag 29 juni. Onze jaarlijkse St.-Guthagoreis met als einddoel Mechelen, een stad met prachtige gebouwen doch ook met honderden krotwoningen, 27 indrukwekkende kerken waarvan sommige dringend aan restauratie toe zijn, een juweel van een stadhuis met een bijgebouwd modern kompleks dat regelrecht indruist tegen de vroegere architectuur, een bevolking van 80.000 zielen waarvan 8 % raszuivere tunésische, marokkaanse en andere gastarbeiders; in één woord, een stad met verbijsterende contrasten.

We vertrokken in de vroege morgen met 85 leden, om tegen 10 uur op de Markt van Mechelen aan te komen, waar het toevallig kermis was. Na een verfrissing in een der stemmingvolle café's, begaven we ons naar het stadsmuseum in het Hof van Busleyden.

We werden door twee vriendelijke gidsen opgewacht, die ons op een vlotte en bevattelijke manier hebben rondgeleid, en ons de rijke geschiedenis vertelden van Mechelen; meer bepaald over de Romeinse opgravingen, het Mechels aardewerk, de oude ambachten, e.a.

Dat Mechelen de beiaardstad bij uitstek is, bewijzen diverse zalen in het Museum Busleyden, waar alles te zien is wat ook maar met klokken te maken heeft.